

Schmidt Andrea felvétele

Mint
a mesében...

Dorozmán akár kolbászból is lehetne a kerítés, annyi töltődik mostanában az áfész vágóhidján. A lencsevégre kapott harminchárom kilós sonka is a mesék világába emeli majd a „szerencsés” háziasszonyt, s elképzelhető, hogy az ótépének is segítenie kell a vásárlásakor...

Pszichoszociális boncolás

Finn módszer

Immáron ötödik alkalommal találkoztak — ezúttal Magyarországon — a finn és a magyar pszichiáterek. A hétesztendő kapcsolattartás és a kétévenkénti rendszeres találkozások célja, hogy egy-egy — mindkét országban aktuális — pszichiátriai problémáról tárgyaljanak, cseréljék ki tapasztalataikat.

Két esztendővel ezelőtt, amikor is a Magyar Pszichiátriai Társaság küldöttei jártak Finnországban, abban állapodtak meg, hogy a mostani magyarországi találkozón két témával foglalkoznak: az egyik az öngyilkosság, a másik a pszichoterápiás képzés. A Finn Pszichiátriai Társaság 28 tagú küldöttsége a napokban többek között Szegedre is ellátogatott, és így alkalmunk nyílt egy rövid beszélgetésre, Jouko Lönnqvisttel és Kari Pylkkänennel, a Finn Pszichiátriai Társaság elnökével illetve helyettesével, akiktől azt kérdeztük, miért „szavaztak” arra, hogy az öngyilkosság kérdésével foglalkozzanak a magyarországi tapasztalatcserén?

J. L.: — Nyugat-Európa országaihoz viszonyítva nálunk, Finnországban igen sok az öngyilkosság. Száz-ezer lakosból huszonötven követik el. Az elmúlt két esztendőben pedig a mindenkor legmagasabb volt az önkézü halált választók száma. Az ország keleti és északi részein legtöbb az öngyilkos, valamint a falvakban, ahol a strukturális változások gazdasági problémák okozói. Főként férfiak „választják” ezt a haláltnemet, a nők inkább „csak” kísérleteznek. Mára már népegészségügyi problémává lett Finnországban az öngyilkosság, éppen ezért egy jól kidolgozott programmal próbáljuk és akarjuk csökkenteni az öngyilkosságok számát. Mondhatom azt, hogy a WHO által meghirdetett „Egészséget

2000-re mindenkinek” programon belül nálunk az öngyilkosság megelőzése került a középpontba. E nemzeti öngyilkossági megelőzési program lényege, hogy úgynevezett követéses módszerrel az egy év alatt elkövetett minden kísérletet, illetve befejezett öngyilkosságot megvizsgálunk. Pszichoszociális boncolásnak nevezhetjük módszerünket, azokat a többórás mélyinterjúkat, amelyek során a kísérletet tett, illetve az önkézü halállal meghalt ember családtagjaival, munkatársaival, barátaival, a környezetében élőkkel beszélgetünk. Célunk és reményünk, hogy az okok kiderítésével meghatározhatjuk intézményekre, ország-terezekre lebontva a megelőzés feladatait.

K. P.: — A másik téma, amelyről magyarországi kol-

legáinkkal beszélgettünk, a pszichoterápiás képzés. Úgy véljük, hogy a lelki betegségek fénykorában ez igen lényeges kérdés. Nálunk 1984-ben készült egy felmérés annak kiderítésére, milyen a finn lakosság mentális egészsége, és mire kell a legtöbb figyelmet fordítanunk. Mint ebből a vizsgálatból kiderült, a lelki gondozás, gyógyítás területén az igényeknek mindössze 20 százalékát tudjuk kielégíteni és ezt is a legjobban ellátott déli országrészben. Ahhoz, hogy ezen az állapoton mihamarabb változtatni tudjunk, mindenekelőtt lényegesen több pszichoterápiás szakembert kell képezni. Továbbá az ország minden részén megteremtünk a lelki beteg-gyógyítás integrált rendszerét. Ez azt jelenti, hogy betegeink gondozása szociális, biológiai és pszichológiai módszerek együttes alkalmazásával történik.

K. K.

Együttműködési szerződés

Delegáció Odesszából

Az Odesszai Autóközlekedési Kombináttól háromtagú delegáció érkezett hétfőn Szegedre a Tisza Volánhoz. A két vállalat között évek óta tartó együttműködés van, melynek keretében most Iszacsenko Anatolij — vezérigazgató, Csernoivanenko Viktor — igazgató és Irmasev Grafit — párttitkár látogatott Szegedre. Az ötnapos itt tartózkodásuk alatt látogatást tettek Bartha Lászlónál, — az MSZMP Csongrád Megyei Bizottsága titkárnál, valamint a Szegedi Szalámgigár és Húskombinátban is.

A delegáció másik célja, hogy az együttműködési szerződés keretében — mint a testvérvállalat képviselői

— megismerkedjenek a Tisza Volánnal. Megtekintették a vállalat műszaki és ipari üzemegységét, valamint a teherforgalmi üzemegységét, és ellátogattak a makói autóbusz-pályaudvarra is. Tanulmányozták a Tisza Volán számítástechnikai gyakorlatát. A két vállalat vezetői 1990-es év végéig szóló együttműködési szerződést írtak alá, amely célozza a gazdasági eredmények növelését, a közös részvételt a szocialista munkaversenyben, valamint a csereújdulmányok szervezését. A delegáció tagjai baráti találkozón ismerkedtek meg a vállalat kiváló brigádjának tagjaival, majd ma, pénteken hazautaznak.

T. R.

Negyven éve egyesült

a kommunista és a szociáldemokrata párt

„Történelmi jelentősége ma is vitathatatlan...”

Röviden így rögzíthetjük annak a hosszú folyamatnak befejező tényét, amelyet a kommunista és szociáldemokrata párt egyesüléseként emlegetünk azóta is. A központi események mellett természetesen vidéken, így városunkban is hónapokon át zajlottak az előkészületek. A 40. évforduló kapcsán Fábán Györgyöt, a József Attila Tudományegyetem tudományos szocializmus tanszékének adjunktusát arról kérdeztük, milyen sajátosságokat mutatott e politikai folyamat Szegeden, hogyan festett városunk politikai élete ezekben az időkben?

*

— 1947 tavasza már egy hosszabb időszak lezárása. A történelmi hangulat felidézésekként épp ezért talán szólni kellene arról, milyenek is voltak a pártviszonyok a felszabadulást követő időszakban Szegeden, milyen politikai hangulat előzte meg a két munkáspárt egyesülését?

— E téma kapcsán mindenképp szólni kell az 1947-es választásokról. Akkor Szegeden az országos helyzettől eltérően a Pfejerpárt abszolút többséget szerzett. A két munkáspárt kevesebb szavazatot kapott. A kommunisták a leadott voksok 15,6 százalékát, a szociáldemokraták 11,4 százalékát mondhatták magukénak. De ez is nagy számnak mondható. Egyben jelzi, hogy Szegeden mind a munkásmozgalomnak, mind a jobboldali pártoknak erős befolyásuk volt. Ennek köszönhetően a munkáspártok erősen egymásra voltak utalva, s joggal mondhatjuk, hogy bonyolult, nehéz politikai közegben vívták pártharcukat. De 1947-ben kieleződött a két párt viszonya is — akárcsak az ország más területein. Más-ahol ugyan keményebb csatákat vívtak, de a tények azt mutatják, hogy Szegeden is ebben az időszakban volt a legkisebb egyetértés a két párt között a felszabadulást követően.

Természetesen ennek ellenére éltek a munkásegyesület erősítő tényezők. Ekkoriban fő feladatként a választási harcban a választási szövetség szervezését szenvedett együttműködést kellett helyreállítani. Végül ez sikerült is.

A kommunista párt ez időszakban kettős politikát folytatott. Egyrészt erősíteni kívánta a baloldalt, s ennek érdekében előfordult az is, hogy erőszakosan beavatkozott a szociáldemokrata párt belső ügyeibe, az SZDP baloldali csoportosulása mellé állva. Ez a tény sokszor nem erősítette a két párt kapcsolatát. Emellett folytak az átélések is, 1947 végén, 48 elején egész szervezetek léptek át a szociáldemokrata pártba. A tények között meg kell em-

A Magyar Kommunista Párt IV. és a Szociáldemokrata Párt XXXVIII. kongresszusa 1948. június 12-én ült össze. Az előbbi az Országház kongresszusi termében, utóbbi az újjáépült dísztermében tanácskozott. Ez a két kongresszus már a déli órákban befejezte munkáját, s délutánra nagygyűlést hirdettek a Hősök térére. Este pedig az Operaházban tartották meg a két munkáspárt egyesülési kongresszusának diszülését. A következő két napon a Parlament üléstermében már a Magyar Dolgozók Pártjának I. kongresszusa tanácskozott.

líteni, hogy a hazai és nemzetközi helyzet nagyban hozzájárult a munkásegyesület erősödéséhez, s az akkori politikai viszonyok között a 40-es évek szocializmusképeinek megfelelően a kommunista párt ezt csak pártfúzió keretében tudta elképzelni. Szegedi érdekeségként érdemes megjegyezni, hogy a szociáldemokrata párt helyi baloldali szárnya egy memorandumot készített negyven aláírással, amelynek lényege az volt, hogy az SZDP lépjen fel a párt jobboldala ellen. Ez a harc végül is országos szinten dőlt el.

— Mint ahogy az is, hogy a fúziót meg kell vallósítani. Hogyan zajlott ez Szegeden, milyen erővel képviselték magukat a pártok?

— A két párt taglétszámáról csak hozzávetőleges adatokkal rendelkezem. Ezek szerint a nagy-szegedi pártbizottság területén (ez túlnyúlt Szeged közgazdasági határain, hiszen a falvak és tanyák kommunistái is Szeged irányítása alá tartoztak) 16 ezer 500 tagot számlált az egyesüléskor az MKP. Ezzel egy időben a szociáldemokrata párt taglétszáma körülbelül 6 és fel-7 ezer körül mozgott.

Ami pedig az egyesítést illeti: tavasszal létrejött a nagy-szegedi egységbizottság, amely feladata az egyesülés részletes előkészítése volt. Ebben öt kommunista (Zöld Sándor, Tom-bác Imre, Kövi Béla, Komócsin Zoltán és Erdős János), valamint négy szociáldemokrata: Simon Béla, Pintér Géza, Antalffy György és Papdi György dolgozott. Az egyesülés előkészítéséhez kapcsolódva feladatként tűzték ki mindkét párt megtestisztatását is, hiszen 1945—47 között a párttagság igencsak felhígult.

Az egységbizottság munkája nyomán április 20-án tartották az első egyesülési taggyűléseket Szeged üzemében. A szegedi kendergyár például országosan is az első között valósította meg az egyesítést. Az egyesülést kimondó városi kongresszust pedig május 9-én tartották. A folyamatról talán annyit: megközelítőleg úgy zajlott, mint általában az országban, az egyesítés centralizált, irányított volt. Ezt támogatta az a vágy is, hogy a munkásosztálynak egy pártja legyen, mivel

ettől várták, hogy megszűnjenek a korábbi gondok. Tény ugyanis, hogy a két párt néha keményebben harcolt egymással, mint a jobboldallal. Várták azt is a párt egyesítéstől, hogy az új párt az addigiaknál határozottabban képviseli a munkásság érdekeit. A problémák az eltérő múltból, ideológiai nézetekből adódtak. Az egyesítés kapcsán szólni kell néhány negatív jelenségről is. Így például arról, hogy bár igyekeztek biztosítani a szociáldemokraták megfelelő képviselőt a Magyar Dolgozók Pártjában, de ennek ellenére az egyesülés inkább a szociáldemokrata pártszervezetek beolvadását jelentette. Ez a tény Szegeden is jelentkezett. Hasonló gondot okozott a bizalmatlanság is, amely bizony kölcsönös volt mindkét párt tagjai részéről.

— Napjainkban mind többet tudunk meg a kor-szak tényeiről. Az új ismeretek mennyire befolyásolják a párt egyesítés értékelését?

— Véleményem szerint a két munkáspárt egyesülésének történelmi jelentősége ma is vitathatatlan, függetlenül a negatív kísérőjelenségektől, a későbbi eseményektől. A szocializmus felé vezető lehetőségek közül ez feltétlenül az egyik út volt, s miközben mai fejjel gondolkodunk, meg kell értenünk, milyen hangulat alakult ki az országban az akkori nemzetközi és belső viszonyok között. Például azt, hogy a negyvenes évek munkásideológiája nem is tudott mást elképzelni, mint fúzióval megvalósítani a munkásegyesületet. De amikor megemlékezünk, érdemes figyelni a tanulságokra is. A párt egyesítés után jelentkező gondok jó részét abból származtak, hogy tulajdonképpen a tényleges egyesítés nem valósult meg. Gondolok itt arra, hogy a szociáldemokrata mozgalom több évtized során kialakult gyakorlatát, a pozitív hagyományokat nem egyesítették a kommunista párt haladó hagyományával. Csak egy példa: a párton belüli demokrácia. A szociáldemokraták e területen egy eléggé szabad, komoly vitakultúrával rendelkező gyakorlatot alakítottak ki. Ha ezt sikerült volna megőrizni, talán nem alakul ki az a túlzott centralizmus, amely az MDP-t jellemezte. Károkat okozott emellett a lehetséges politikai alternatívák figyelmen kívül hagyása, a bizalmatlanság, s különösen rányomta bélyegét az egyesülésre a kommunista párt már említett, túlzott centralizmusa.

A hibák, gondok felvázolását már csak azért is fontosnak tartom, mert úgy érzem, hogy napjainkban, amikor oly gyakran vetődik föl a párt megújulásának szándéka, sok hasznát hozhatna, ha például mi is fölidéznénk néhányat a szociáldemokrata és kommunista párt haladó hagyományaiból.

Bátyi Zoltán

Liebmann Béla felvétele

A két párt egyesülése utáni első nagygyűlést Szegeden a nemzeti színházban tartották